

Sygn. akt VIII U 2521/16

WYROK

W IMIENIU RZECZYPOSPOLITEJ POLSKIEJ

Dnia 17 października 2016 roku

Sąd Okręgowy w Lublinie VIII Wydział Pracy i Ubezpieczeń Społecznych

w składzie:

Przewodniczący – Sędzia SO Lucyna Stąsik-Żmudziak

Protokolant sądowy Agnieszka Goluch

po rozpoznaniu w dniu 17 października 2016 roku w Lublinie

sprawy H. K.

przeciwko Zakładowi Ubezpieczeń Społecznych Oddział w B.

o wysokość emerytury i wysokość kapitału początkowego

na skutek odwołań H. K.

od decyzji Zakładu Ubezpieczeń Społecznych Oddział w B.

z dnia 18 lutego 2016 roku znak (...)

z dnia 18 lutego 2016 roku znak (...)

zmienia zaskarżone decyzje i zobowiązuje Zakład Ubezpieczeń Społecznych Oddział w B. do ponownego ustalenia wartości kapitału początkowego na dzień 1 stycznia 1999 roku i do przeliczenia emerytury, uwzględniając do wysokości kapitału początkowego okres opieki nad dzieckiem od 15 marca 1971 roku do 14 marca 1974 roku.

Sygn. akt VIII U 2521/16

UZASADNIENIE

Decyzją z dnia 18 lutego 2016 roku znak: (...) Zakład Ubezpieczeń Społecznych Oddział w B. na podstawie przepisów ustawy z dnia 17 grudnia 1998 roku o emeryturach i rentach z Funduszu Ubezpieczeń Społecznych (Dz. U. z 2009 r., Nr 153, poz. 1227 ze zm.) odmówił H. K. ponownego ustalenia wartości kapitału początkowego na dzień 1 stycznia 1999 roku. Organ rentowy wskazał, że okres opieki nad dzieckiem może być uwzględniony pod warunkiem niewykonywania pracy, zaś wnioskodawczyni w okresie od 15 marca 1971 roku do 9 lutego 1976 roku pracowała w gospodarstwie rolnym (decyzja z 18 lutego 2016 roku – akta kapitałowe).

Kolejną decyzją z dnia 18 lutego 2016 roku znak: (...) Zakład Ubezpieczeń Społecznych Oddział w B. na podstawie przepisów w/w ustawy odmówił prawa do przeliczenia emerytury. W uzasadnieniu decyzji organ rentowy wskazał, iż w związku z tym, iż wartość kapitału początkowego nie uległa zmianie, brak jest podstaw do przeliczenia emerytury (decyzja z 18 lutego 2016 roku – akta emerytalne).

W odwołaniu od powyższych decyzji skarżąca nie zgodziła się z ich treścią oraz wskazała, iż w okresie od 15 marca 1971 roku do 14 marca 1974 roku sprawowała opiekę nad dzieckiem (odwołanie – k. 2 a.s.).

W odpowiedzi na odwołanie organ rentowy wnosił o jego oddalenie, argumentując jak w uzasadnieniu zaskarżonych decyzji (odpowiedź na odwołanie – k. 3 a.s.).

Sąd Okręgowy ustalił, co następuje:

H. K. na podstawie decyzji z dnia 13 lipca 2005 roku, po ukończeniu 55 lat była uprawniona do emerytury od dnia 21 lipca 2005 roku, do ustalenia wysokości której przyjęto wyłącznie okresy składkowe i nieskładkowe, nie związane z opieką nad dzieckiem (decyzja - 12 – 13 a.e.). W dniu 20 stycznia 2016 roku wnioskodawczynie złożyła wniosek o przeliczenie pobieranego świadczenia oraz zaliczenie okresu opieki nad dzieckiem do okresu nieskładkowego (wniosek z 20 stycznia 2016 roku – a.e.).

W rozpoznaniu powyższego wniosku Zakład Ubezpieczeń Społecznych Oddział w B. wydał w dniu 18 lutego 2016 roku dwie decyzje na podstawie których odmówił H. K. ponownego ustalenia wartości kapitału początkowego na dzień 1 stycznia 1999 roku oraz odmówił wnioskodawczynie prawa do przeliczenia emerytury.

W uzasadnieniu decyzji organ rentowy wskazywał, iż okresy sprawowania opieki ubezpieczonej nad dziećmi w wieku do lat 4 pokrywają się z okresami pracy w gospodarstwie rolnym. W związku z powyższym, oddział odmówił wnioskodawczynie przeliczenia emerytury.

W tym stanie rzeczy wydane zostały zaskarżone decyzje z dnia 18 lutego 2016 roku.

H. K. urodziła dziecko w dniu(...)roku. W tym czasie ubezpieczona mieszkała razem z rodzicami do 10 lutego 1976 roku, kiedy rozpoczęła pracę w (...) Skarżąca ubiegając się o świadczenie przedemerytalne w lipcu 2003 roku wskazała we wniosku złożonym w Powiatowym Urzędzie Pracy we W., iż w okresie w którym mieszkała z rodzicami wykonywała pracę w gospodarstwie rolnym, niemniej jednak faktycznie ubezpieczona w powyższym okresie przede wszystkim zajmowała się dzieckiem. W omawianym okresie wnioskodawczynie sama wychowywała dziecko, na które w latach 1971-1974 otrzymywała alimenty. H. K. jedynie doraźnie pomagała rodzicom przy prowadzeniu gospodarstwa rolnego i wykonywała takie czynności jak drobne prace przy inwentarzu oraz gotowanie. Nie miała natomiast możliwości wykonywania prac polowych. Omawiane gospodarstwo rolne miało powierzchnię około 15 ha, zaś w gospodarstwie pracowali rodzice i siostra wnioskodawczynie. Skarżąca w okresie od(...) roku głównie zajmowała się opieką nad małym dzieckiem (zeznania wnioskodawczynie – k. 14 v. – 15 a.s.).

Informacji o urodzeniu dziecka i sprawowanej nad nim opiece nie ujawniła w toku postępowania przed Powiatowym Urzędem Pracy, stąd też okres ten nie został uwzględniony dla celów świadczenia przedemerytalnego.

Również we wniosku o emeryturę w 2005 r. nie wskazała urodzenia dziecka i sprawowania nad nim opieki. Powołała się wówczas na dokumenty i okresy ubezpieczeniowe przedstawione w aktach związanych z ustaleniem świadczenia przedemerytalnego. Także kapitał początkowy w 2010 roku został naliczony w oparciu o dokumentację z akt urzędu pracy. W konsekwencji decyzja o przeliczeniu emerytury kapitałowej z 03.09.2010r. po osiągnięciu powszechnego wieku emerytalnego nie obejmowała okresu związanego ze sprawowaną opieką nad dzieckiem. (k. 11 ae t.II)

Dopiero w maju 2015 roku złożyła wniosek o przeliczenie kapitału początkowego według przepisów obowiązujących od maja 2015r., do którego m.in. dołączyła odpis skrócony aktu urodzenia syna M. K.. (k. a.k)

Decyzją z 27.10.2015r. ZUS ponownie przeliczył kapitał początkowy przyjmując do ustalenia jego wysokość okresy składkowe i nieskładkowe ale nie uwzględnił okresu opieki nad dzieckiem informując, że okres opieki nad dzieckiem może być uwzględniony pod warunkiem niewykonywania pracy a wnioskodawczynie składając wniosek o emeryturę w 2005 roku udowodniła, że w okresie od 15.03.1971r. do 09.02.1976r. pracowała w gospodarstwie rolnym i w związku z tym okresie od 15.03.1971r. do 14.03.1974r. nie można zaliczyć jako okresu niewykonywania pracy z powodu opieki nad dzieckiem. Wnioskodawczynie tej nie skarżyła. Wniosek o zaliczenie okresu opieki nad dzieckiem ponowiła w grudniu 2015r. i 20.01.2016r., czego skutkiem były zaskarżone decyzje.

Powyższy stan faktyczny został ustalony w oparciu o przytoczone dowody z dokumentów zawarte w aktach sprawy i aktach organu rentowego, które obdarzono wiarą w całości. Zostały one sporządzone w przepisanej formie, w oparciu o obowiązujące w dacie ich wydania przepisy prawne oraz wydane przez kompetentne osoby w ramach przysługujących im uprawnień. Nie były także kwestionowane przez strony.

Za wiarygodne Sąd uznał zeznania złożone przez wnioskodawczynię uznając je za jasne, pełne, logiczne oraz spójne z analizą dowodów w postaci dokumentów. W szczególności Sąd uznał za w pełni miarodajne zeznania wnioskodawczyni w zakresie związanym z okolicznościami, w jakich zajmowała się dzieckiem w okresie zamieszkania z rodzicami. W związku z trudną sytuacją rodzinną i osobistą zmuszona była do zamieszkania u rodziców. Naturalną rzeczą było, że skoro posiadali gospodarstwo rolne to w zamian za to, że otrzymywała od nich utrzymanie pomagała im w niektórych pracach rolnych. Doświadczenie wskazuje jednak, że praca w gospodarstwie rolnym nie jest pracą, która wykonywana jest przez cały czas. Bywają okresy nasilenia i spiętrzenia prac rolniczych ale są też okresy, które nie wymagają dużego zaangażowania. Z pewnością jednak urodzone dziecko i pierwsze trzy lata jego rozwoju wymaga od samotnej matki pełnego zaangażowania i uwagi. Zdaniem Sądu w takim przypadku jak u wnioskodawczyni, w pełni uzasadnione jest przyjęcie, że pierwszoplanową rolę stanowiła opieka nad dzieckiem a praca w gospodarstwie rolnym mająca postać pomocy rodzicom była zajęciem ubocznym. W ocenie Sądu wnioskodawczyni ubiegając się o świadczenie przedemerytalne nie przywiązała należytej wagi do prawidłowego wypełnienia kwestionariusza dotyczącego okresów składkowych i nieskładkowych. Mieszkając z rodzicami bezwiednie wpisała okres zamieszkiwania z nimi jako pracę w gospodarstwie rolnym, gdy tymczasem okres 3 lat po urodzeniu dziecka w istocie był okresem nieskładkowym związanym z opieką nad dzieckiem. Ten błąd był powielany przy wniosku o emeryturę gdy wprost powołała się na kwestionariusz z Urzędu Pracy oraz przy ustalaniu kapitału początkowego, dla obliczenia którego korzystano z tego samego materiału. Dopiero w 2015 roku wnioskodawczyni zdała sobie sprawę ze swojego błędu i jego wagi dla wysokości kapitału początkowego oraz wysokości emerytury kapitałowej, orientując się, że niewłaściwie określiła okres składkowy związany z opieką nad dzieckiem, zwróciła się do ZUS o jego sprostowanie. ZUS jednak konsekwentnie odmawiał uwzględnienia do kapitału początkowego opieki nad dzieckiem argumentując, że wnioskodawczyni w tym czasie udowodniła pracę w gospodarstwie rolnym rodziców.

Sąd Okręgowy zważył, co następuje:

Odwołanie od obu decyzji organu rentowego jest zasadne i zasługuje na uwzględnienie.

Sporną okolicznością w niniejszej sprawie była możliwość zaliczenia okresu wykonywania opieki nad dzieckiem do okresu nieskładkowego oraz na tej podstawie przeliczenia wysokości emerytury H. K..

Zgodnie z art.114 ust. 1 ustawy z dnia 17 grudnia 1998 roku o emeryturach i rentach z Funduszu Ubezpieczeń Społecznych (tekst jednolity; Dz. U. z 2016r., poz. 886 ze zm.) prawo do świadczeń lub ich wysokość ulega ponownemu ustaleniu na wniosek osoby zainteresowanej lub z urzędu, jeżeli po uprawomocnieniu się decyzji w sprawie świadczeń zostaną przedłożone nowe dowody lub ujawniono okoliczności istniejące przed wydaniem tej decyzji, które mają wpływ na prawo do świadczeń lub na ich wysokość.

Art. 174 ust 1. cytowanej ustawy stanowi, iż kapitał początkowy ustala się na zasadach określonych w art. 53, z uwzględnieniem ust. 2-12, zaś ust. 2 tego przepisu wskazuje, że przy ustalaniu kapitału początkowego przyjmuje się przebyte przed dniem wejścia w życie ustawy: okresy składkowe, o których mowa w art. 6 oraz okresy nieskładkowe, o których mowa w art. 7 pkt 5;

Stosownie do art.174 ust. 2 a cyt. ustawy emerytalnej w brzmieniu nadanym przez ustawę z dnia 5 marca 2015 roku o zmianie ustawy o emeryturach i rentach z Funduszu Ubezpieczeń Społecznych (Dz. U z 2015 r., poz. 552) przy ustalaniu kapitału początkowego okresy niewykonywania pracy, o których mowa w art. 7 ust. 5 ustawy emerytalnej tj. urlopy wychowawcze oraz urlopy bezpłatne udzielane z powodu opieki nad dziećmi oblicza się przyjmując po 1,3 % podstawy wymiaru kapitału początkowego za każdy rok tych okresów -art. 53 ust 1 pkt 2 ustawy emerytalnej.

Przepis art. 7 ust. 5 cytowanej ustawy stanowi, iż okresami nieskładkowymi są okresy przypadające przed dniem nabycia prawa do emerytury lub renty okresy urlopu wychowawczego, urlopu bezpłatnego udzielonego na podstawie przepisów w sprawie bezpłatnych urlopów dla matek pracujących opiekujących się małymi dziećmi, innych udzielonych w tym celu urlopów bezpłatnych oraz okresy niewykonywania pracy - z powodu opieki nad dzieckiem: a) w wieku do lat 4 - w granicach do 3 lat na każde dziecko oraz łącznie - bez względu na liczbę dzieci - do 6 lat, b) na które ze względu na jego stan fizyczny, psychiczny lub psychofizyczny przysługuje zasiłek pielęgnacyjny - dodatkowo w granicach do 3 lat na każde dziecko.

Zgodnie z art. 173 ust. 3 cytowanej ustawy wartość kapitału początkowego ustala się na dzień wejścia w życie ustawy tj. na dzień 1 stycznia 1999 roku. Przy ustalaniu jego wysokości przyjmuje się przebyte przed dniem 1 stycznia 1999 roku okresy składkowe i okresy nieskładkowe. Do wysokości kapitału początkowego w ogóle nie uwzględnia się okresów pracy w gospodarstwie rolnym. Jak wynika z analizy akt sprawy na wysokość emerytury wnioskodawczynie uzyskanej w wieku 55 lat także bez wpływu był okres pracy w gospodarstwie rolnym. W konsekwencji ustawowego sposobu ustalania kapitału początkowego przy ustalaniu emerytury kapitałowej bez znaczenia dla jej wysokości była praca w gospodarstwie rolnym. Z tego tytułu, że wnioskodawczynie wskazała w okresie zamieszkiwania z rodzicami pracę w gospodarstwie rolnym nie odniosła żadnej korzyści, która miała by wymiar finansowy w wypłacanych jej świadczeniach. Nie ulega zaś wątpliwości, że samotnie sprawowała opiekę na dzieckiem, która powinna być zaliczona do okresów nieskładkowych zawartych w art. 7 pkt 5 a.

Wskazać przy tym należy, iż z treści przywołanych wyżej przepisów wynika, iż przy ustalaniu kapitału początkowego przyjmuje się przebyte przed dniem wejścia w życie ustawy okresy składkowe, o których mowa w art. 6 oraz okresy nieskładkowe, o których mowa w art. 7 pkt 5 omawianej ustawy. Okresami nieskładkowymi w rozumieniu wskazanego przepisu art. 7 pkt 5 ustawy emerytalnej są m.in. oraz okresy niewykonywania pracy - z powodu opieki nad dzieckiem w wieku do lat 4 - w granicach do 3 lat na każde dziecko oraz łącznie - bez względu na liczbę dzieci - do 6 lat. Z kolei pracę w gospodarstwie rolnym zgodnie z przepisami ustawy emerytalnej traktuje się jedynie jako okres pracy uzupełniającej i tylko dla uzupełnienia łącznego stażu ubezpieczenia, pod warunkiem, że łączny wymiar okresów składkowych, uzupełnionych okresami nieskładkowymi jest krótszy od okresu wymaganego do przyznania świadczenia (zob. Wyrok Sądu Najwyższego z dnia 3 sierpnia 2000 roku, sygn. akt II UKN 665/99, LEX 50384, Wyrok Sądu Najwyższego z dnia 15 grudnia 2000 roku, sygn. akt II UKN 147/00, LEX 54646).

Zakład Ubezpieczeń Społecznych odmówił uwzględnienia w wymiarze świadczenia okresu niewykonywania pracy wnioskodawczynie z powodu opieki nad dzieckiem w wieku do lat 4 w granicach do 3 lat na każde dziecko oraz łącznie bez względu na liczbę dzieci do 6 lat, ponieważ z ustaleń organu rentowego wynika, iż we wskazanym okresie H. K. pracowała w gospodarstwie rolnym i okres ten został zaliczony do emerytury.

Z przeprowadzonego w niniejszej sprawie postępowania wynika natomiast, iż wnioskodawczynie po urodzeniu dziecka w okresie od 15 marca 1971 do 14 marca 1974 roku zajmowała się opieką nad małym dzieckiem oraz że w powyższym okresie mieszkała razem z rodzicami, którym doraźnie pomagała przy prowadzeniu gospodarstwa rolnego wykonując drobne prace przy inwentarzu oraz gotując posiłki rodzinie.

Wobec powyższego zaskarżone decyzje z dnia 18 lutego 2016 roku należało zmienić i zobowiązać Zakład Ubezpieczeń Społecznych Oddział w B. do ponownego ustalenia wartości kapitału początkowego wnioskodawczynie na dzień 1 stycznia 1999 roku i do przeliczenia emerytury, uwzględniając do wysokości kapitału początkowego okres opieki nad dzieckiem od 15 marca 1971 roku do 14 marca 1974 roku.

Z tych względów Sąd zmienił zaskarżone decyzje i na mocy wyżej wskazanych przepisów oraz art. 477¹⁴ § 2 k.p.c. orzekł jak w sentencji.